

5 + 1 ÁBRA ARRÓL, HOGYAN ZÁRKÓZIK FEL MAGYARORSZÁG FRANCIAORSZÁGHOZ

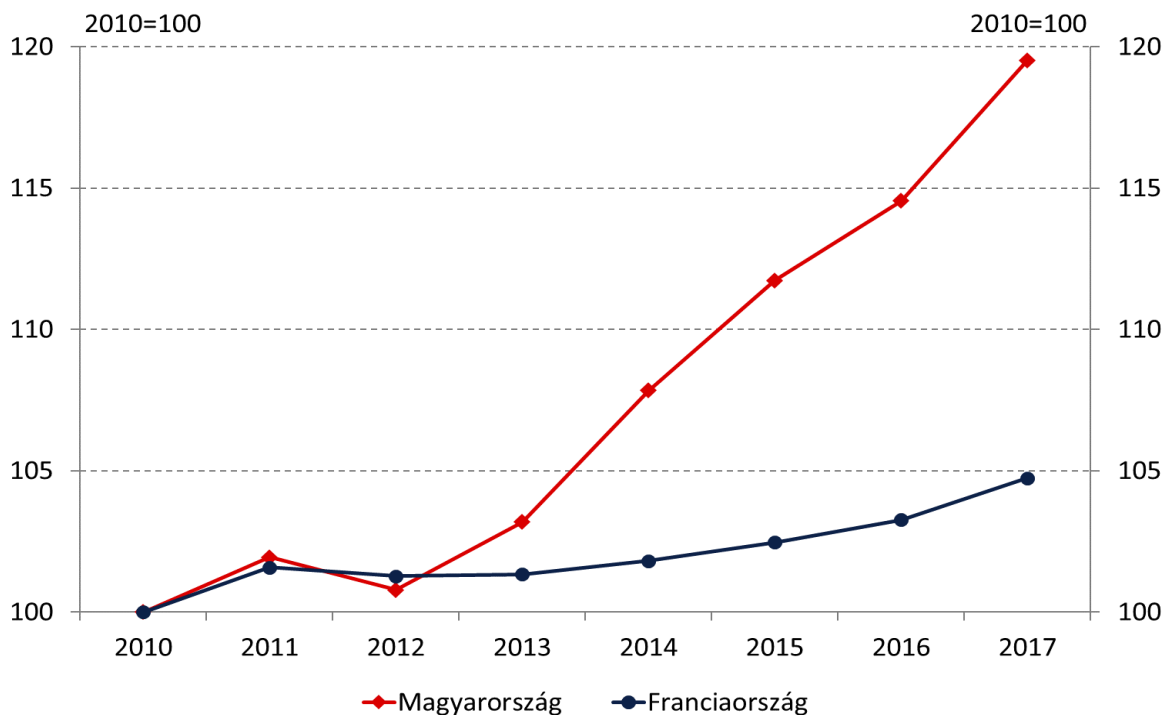
Magyarország fejlettsége még elmarad ugyan a nyugat-európaiktól, ám a felzárkózás jelei egyre több területen láthatók. Az MNB 5+1-es felzárkózási cikksorozatának negyedik állomásában azt mutatjuk be, hogy Magyarország milyen mértékű konvergenciát mutat a világ legfejlettebb államai közé tartozó Franciaországhoz. A vizsgált adatokból többek között az olvasható ki, hogy hazánk adórendszere 2010 után jó irányba változott a munka – és a tőke – adóterhelésének csökkentésével, ami érdemben támogatta a foglalkoztatás és a gazdasági növekedés mellett a költségvetés stabilitását is. Ennek eredményeképpen a magyar államadósság-ráta tartósan csökkenő pályára állt, szemben a már 100 százalékhoz közeli francia adósságrátával.

Magyarország gazdasági fejlettsége bár továbbra is elmarad az uniós átlag fölötti franciától, de 2010 és 2017 között érdemben csökkent a különbség, amely javulás más területeken is megmutatkozik. Mivel a francia gazdaság nemcsak Európa, hanem a világ egyik legnagyobb és legfejlettebb gazdasága is, ezért releváns képet nyújthat hazánk felzárkózási folyamatáról Magyarország makrogazdasági és versenyképességi pozíciójának összevetése a franciával. Az egy főre jutó GDP Magyarországon 2010-ben alig haladta meg a francia szint 60 százalékát, de az ezt követő reformintézkedéseknek köszönhetően hazánk stabil makropénzügyi egyensúly mellett dinamikus felzárkózást mutat, így 2017-ben a fejlettségünk megközelítette a francia érték 70 százalékát. Ez arra utal, hogy a 2010 utáni válságkezelő és gazdaságélénkítő intézkedések Magyarországon sikeresebbek a franciáknál. Alábbi írásunkban 5+1 ábrán mutatjuk be Magyarország felzárkózását különböző területeken.

Magyarország gazdasági növekedése az elmúlt években érdemben meghaladta Franciaországét és közelíti annak fejlettségét. 2010 és 2017 között hazánk kumulált reál GDP növekedése (17,3 százalék) közel kétszerese volt a francia növekedésnek (8,8 százalék). Magyarország az elmúlt években – a visegrádi régió többi országával együtt – az Európai Unió egyik növekedési motorjává vált. Ezzel szemben Franciaország gazdasági teljesítménye elmaradt az Unió és az eurozóna növekedésétől egyaránt. A magyar gazdaság 2013-tól kezdődő, fenntartható fellendüléséhez érdemben hozzájárultak a gazdasági növekedést és a költségvetési egyensúlyt egyszerre támogató, 2010 utáni kormányzati reformintézkedések, valamint a monetáris politika 2013 utáni programjai. Hazánk 2013 és 2017 közötti átlagos gazdasági bővülése (3,2 százalék) közel háromszorosa a franciának (1,2

százalék), az egy főre jutó GDP kumulált növekedése pedig közel öt és félszerese volt ebben az időszakban.

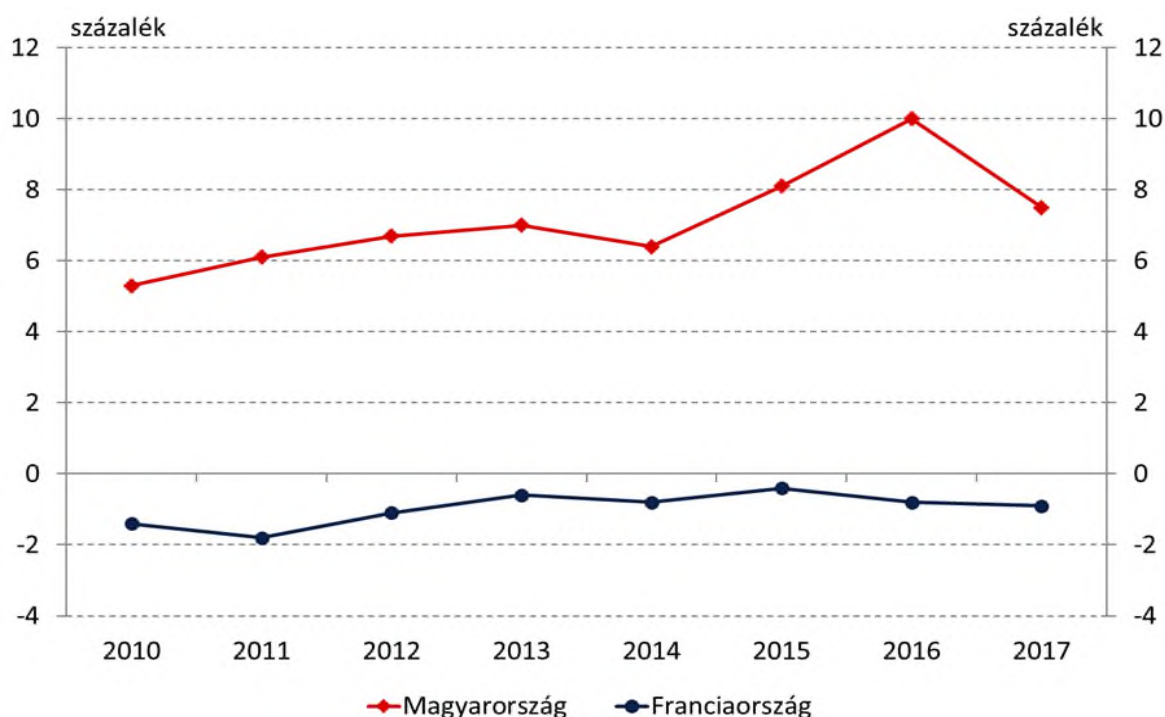
1. ábra: Egy főre jutó GDP változatlan áron, vásárlóerő-paritáson (2010 = 100 százalék)

Forrás: WDI

Magyarország GDP-arányos külkereskedelmi többlete érdemben kedvezőbb a gazdasági nagyhatalomnak számító Franciaországnál, amely több mint egy évtizede hiányt mutat. A pozitív külkereskedelmi egyenleg a külső egyensúly megteremtése mellett a gazdasági növekedésben is kulcsfontosságú, így hozzájárul a tartós konvergencia eléréséhez. A hazai külkereskedelmi egyenleg az elmúlt másfél évtizedben trendszerű emelkedést mutatott és az elmúlt időszakban a GDP 8 százaléka körül alakult, míg a francia mutató átlagosan 1 százalékos hiányt mutatott. Ez hazánk export versenyképességének javulására utal. A világkereskedelemből való részesedés alapján Franciaország (3,6 százalék) jelenleg a 6. legnagyobb gazdaság, míg Magyarország (0,6 százalékkal) a 37. ebben a rangsorban.

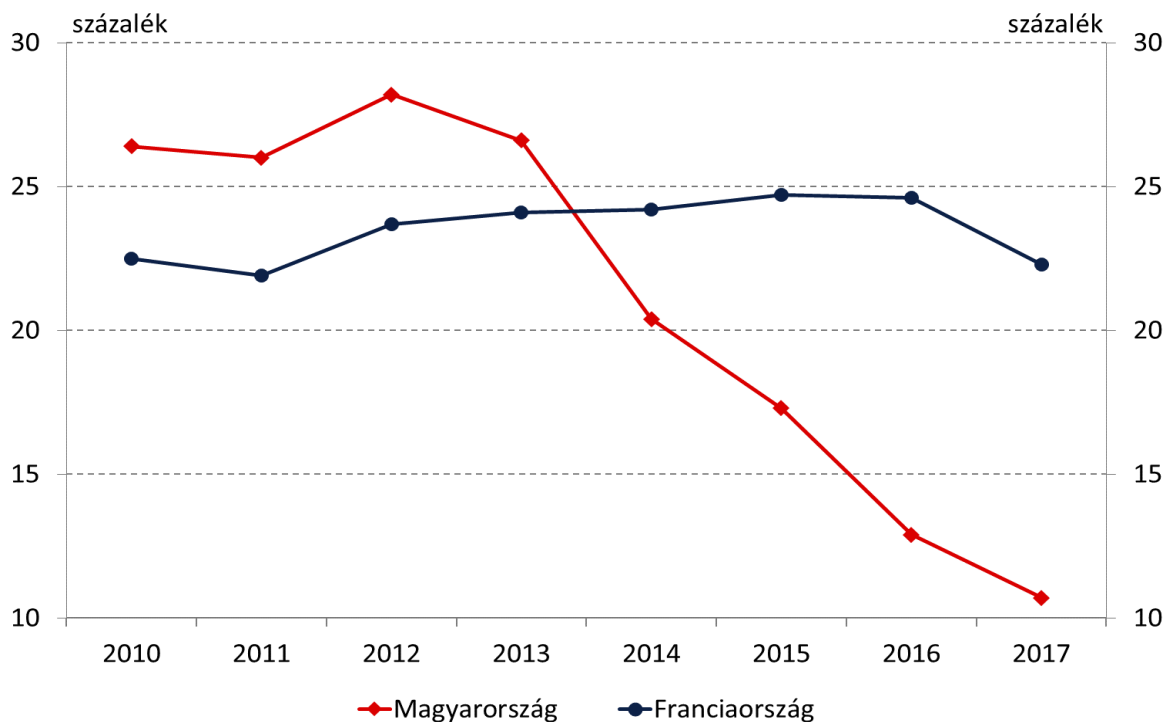
2. ábra: A GDP-arányos külkereskedelmi egyenleg

Forrás: Eurostat

A 2010 utáni foglalkoztatásbővítő intézkedések következtében a hazai munkaerőpiaci mutatók számottevő javulást mutattak. 2010 óta az Unióban Magyarország érte el a legnagyobb mértékű foglalkoztatásbővülést (13,3 százalékpont), ami érdemben támogatja a gazdasági növekedést és a fenntartható felzárkózást. Hazánkban azonban nemcsak a teljes, nemzetgazdasági szintű mutatók esetében történt jelentős előrelépés, hanem a munkaerőpiachoz kevésbé kötődő, munkapiaci szempontból általában sérülékenyebb csoportok – fiatalok, nyugdíj körüliek és alacsony képzettséggel rendelkezők – körében is. Kitüntetett figyelmet érdemel a fiatalok munkanélküliségi rátája, amely a válság során számos európai országban igen magasra, 20-25 százalékra emelkedett. Hazánkban a gazdasági konjunktúra és a munkahelyteremtést támogató gazdaságpolitikai intézkedések következtében sikerült 10 százalék közelébe csökkenteni a 25 év alattiak munkanélküliségi rátáját, ami érdemben kedvezőbb, mint az Európai Unió átlaga (2017-ben 16,8 százalék). Ezzel szemben Franciaországban a válság óta tartóan 23 százalék körül alakul a fiatalok munkanélkülisége. A sérülékenyebb munkaerőpiaci csoportok közül az alacsony képzettségűek foglalkoztatása is jelentősen javult hazánkban, míg Franciaországban csökkent.

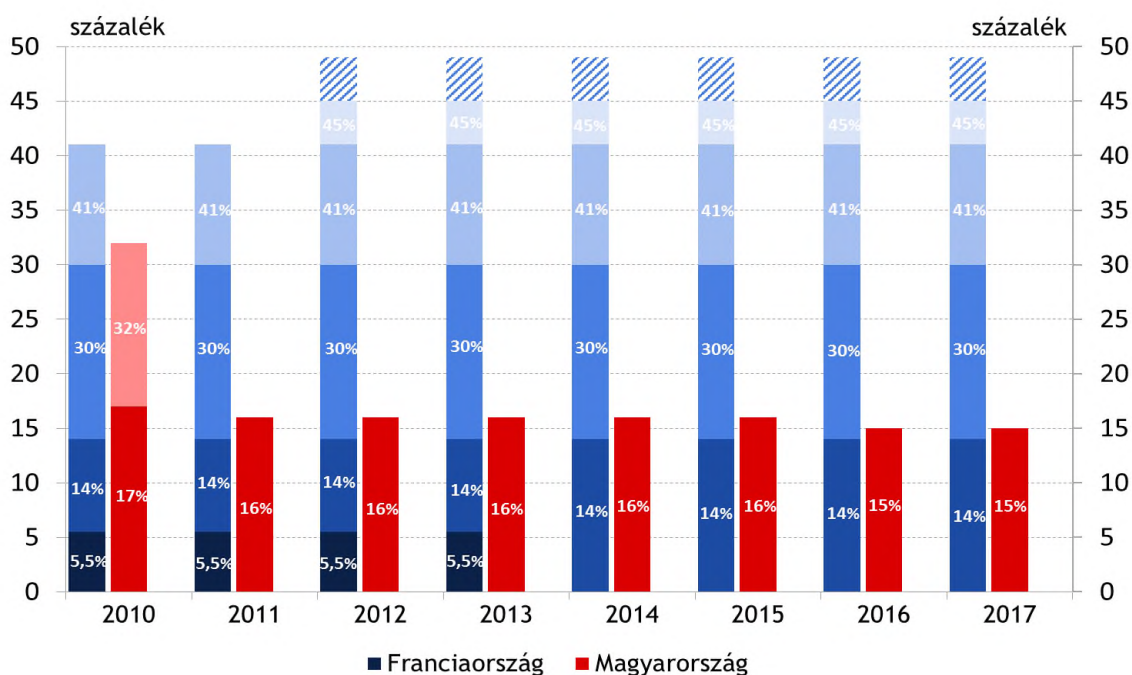
3. ábra: A fiatalok (15–24 évesek) munkanélküliségi rátájának alakulása

Forrás: Eurostat

Magyarországon a válságot követő időszak egyik meghatározó gazdaságpolitikai intézkedése az egykulcsos, arányos személyi jövedelemadó-rendszer bevezetése volt, ami hozzájárult a foglalkoztatás bővüléséhez és az adórendszer versenyképességének javulásához. A 2010-ben megválasztott kormányzat elsődleges feladata a költségvetés és a gazdaság együttes stabilizálása volt, amelynek útját a foglalkoztatás növelésében látta. E célok megvalósításának egyik legfőbb eszköze az adócentralizáció súlypontjának eltolása volt a munkát terhelő adók felől a fogyasztást terhelő adók irányába, ugyanis 2010-et megelőzően nemzetközileg is kimagasló, progresszív adóterhelés hátráltatta hazánkban a munkavállalást. Ezt felismerve, és a teljes foglalkoztatást célul kitűzve, 2011-ben Magyarországon bevezetésre került az egykulcsos, arányos személyi jövedelemadó (szja), amelynek mértékét először egységesen 16 százalékon állapították meg, majd 2016-tól 15 százalékra csökkentették. Ezzel szemben a francia progresszív rendszerben a legmagasabb szja-kulcs 41 százalékos volt a válságban, amelyet később – különadó kulcsok bevezetése mellett – 45 százalékra növeltek és az 5,5 százalékos kedvezményes kulcsot megszüntették. Hazánkban az egykulcsos arányos szja-rendszer extenzív és intenzív határon is támogatja a foglalkoztatásbővülést, ösztönzi a tudásba való befektetést és a többletmunkát.

4. ábra: A személyi jövedelemadó kulcsainak alakulása

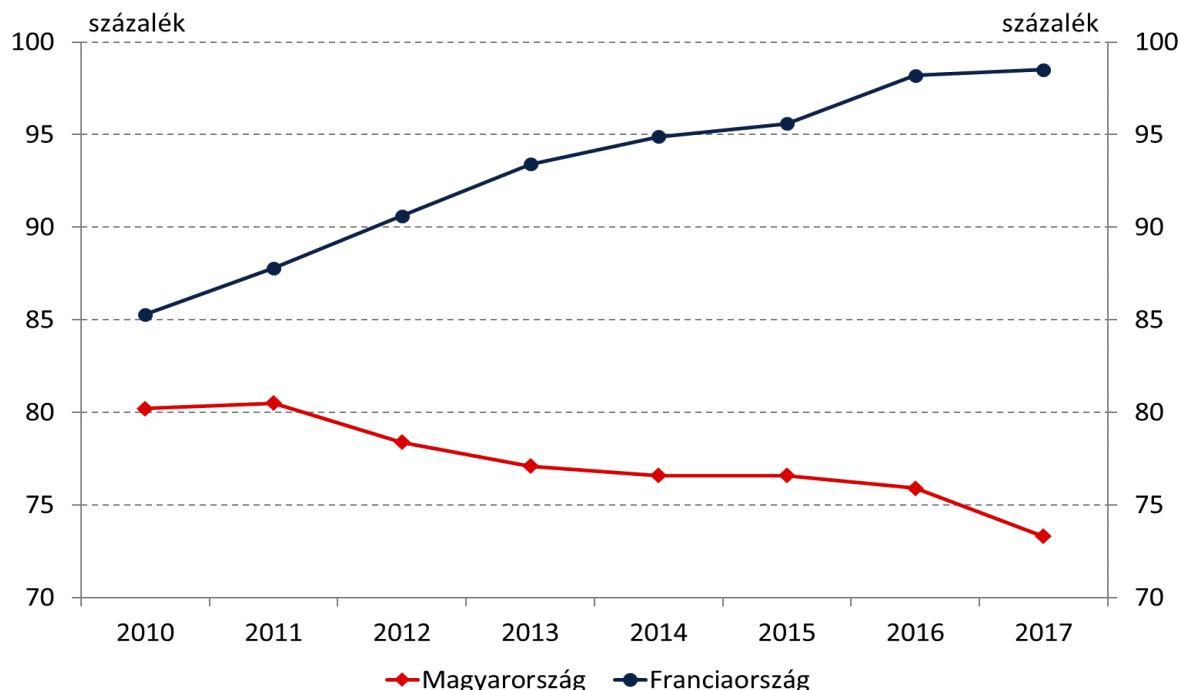
Megjegyzés: a csíkozott négyzet Franciaország esetében a 2012-től bevezetésre került különadó legfelső kulcsát mutatja.

Forrás: OECD

Magyarország a 2010 utáni fegyelmezett költségvetési politikának és a növekedésbarát intézkedéseknek köszönhetően csökkenő pályára állította az adósságpályáját, míg Franciaország adósságrátája a 100 százalékot közelíti. Hazánk 2010 után nem a klasszikus, megszorító politikát választotta válságkezelésként, hanem unortodox növekedésösztönző intézkedéseket léptetett életbe az államháztartási hiány mérséklésére és a gazdasági teljesítmény fokozására. A munkát terhelő adók csökkentése mellett a költségvetés egyensúlyát a forgalmi adók növelésével és a szektorális különadók bevezetésével sikerült megőrizni, amit később a gazdaság bővülése és fehéredése, valamint a csökkenő állami kamatkidadások is támogattak. Utóbbi mellett a költségvetés kiadásoldali reformja (Széll Kálmán tervek), a korábban indokolatlanul laza szociális transzferek racionalizálása is hozzájárult a stabil költségvetéshez és az államadósság-ráta csökkentéséhez. A tartósan mérsékelt hiány és a dinamikus növekedés eredményeképpen Magyarország GDP-arányos államadóssága a 80 százalék fölötti értékről 73 százalék közelébe csökkent 2010 és 2017 között. Ezzel szemben Franciaországban tartósan növekvő adósságpálya látható a 2013 után inkább támogató külső környezet ellenére. A viszonylag magas – az uniós átlagot meghaladó – hiány és az alacsony gazdasági növekedés miatt a francia adósságráta 85,3-ről 98,5 százalékra nőtt a vizsgált 7 év alatt. A magyar államadósság mérete mellett a szerkezete is megváltozott. A háztartások javuló jövedelmi helyzete ugyanis lehetővé tette,

hogy nagyobb mértékben vásároljanak állampapírokat. A növekvő belföldi befektetői bázissal párhuzamosan történelmi mélypontjára csökkent az államadósságon belül a külföldi tulajdonosok és a devizadenomináció aránya is, ami jelentősen csökkentette hazánk külső pénzügyi sérülékenységét.

5. ábra: Bruttó államadósság a GDP arányában

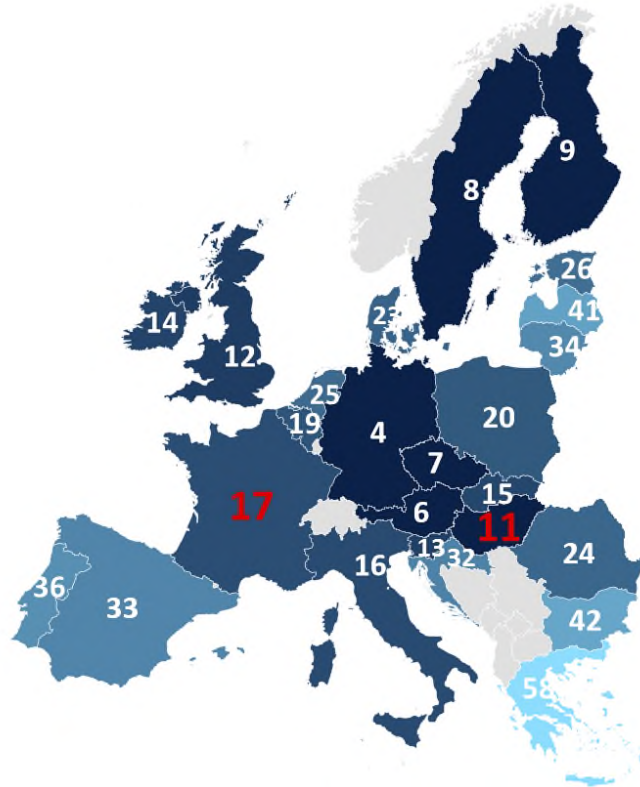

Forrás: Eurostat

Magyarország gazdasági összetettsége meghaladja Franciaországét. A Gazdasági Összetettség Mutató (Economic Complexity Index – Harvard Egyetem) azt méri, hogy mennyire komplex és tudásigényes az egyes országok gazdasága. A fejlődő és feltörekvő országok esetében ez a mutató arra is választ adhat, hogy az országok mekkora valószínűséggel tudnak kitörni a közepes fejlettség csapdájából. Az exportált áruk és azok inputjainak sokféleségét, valamint az exportált termék egyediségét veszik alapul a mutató kiszámításához. Ez alapján Magyarország a 11. helyezett a 127 rangsorolt ország között, vagyis az első tizedben van, míg Franciaország a rangsorban hátrébb, a 17. helyen áll. Franciaország ráadásul fokozatosan veszített a pozíciójából az elmúlt 20 évben. 1999-ben még a 9. helyezett volt, 2009-ben a 13., 2016-ban pedig már csak a 17. helyet foglalta el. Magyarország a rangsorban Franciaország mellett több fejlett nyugati országot is megelőz, például az Egyesült Királyságot, Dániát és Hollandiát. A gazdasági összetettségéből következtetni lehet a hosszú távú gazdasági növekedésre, amelyet országonként számszerűsítenek is. Magyarország esetében 2026-ig évi átlagos 4,1 százalékos potenciális

növekedést prognosztizál a Harvard Egyetem kutatócsoportja, míg Franciaország esetében 3,5 százalékot.

6. ábra: A Gazdasági Összettség Mutatóban elért helyezések (127 országból)

Forrás: Harvard Egyetem

„Szerkesztett formában megjelent a novekedes.hu oldalon 2018. november 26-án.”